

Warszawa 26 czerwca 2023 r.

Wytyczne dla Komisji powołanych przez Wojewodę dotyczące ogólnych zasad szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę lub suszę w środku trwałym.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U z 2015 r. poz.187 z późn.zm.), Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa może stosować dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielonych na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę lub suszę (w środku trwałym) w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich.

Szkody spowodowane przez grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę lub suszę (w środku trwałym) w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich, zwane dalej są „niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi” w skrócie NZA.

Zgłaszanie przez producentów rolnych wniosków o oszacowanie strat w uprawach rolnych (nie stanowiących środek trwały) spowodowanych przez suszę i sporządzanie protokołu dokonuje się poprzez aplikację publiczną, bez udziału Komisji.

W rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu upraw rolnych i zwierząt gospodarskich szkody spowodowane przez:

1) **powódź** - oznaczają szkody powstałe wskutek:

- a) zalania terenów w następstwie podniesienia się poziomu wód płynących i stojących,
- b) zalania terenów wskutek deszczu nawalnego,

c) spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i podgórskich.

Nie traktuje się natomiast jako zalania, nawilgocenia gleby, jeżeli nie było ono poprzedzone wystąpieniem wody na powierzchni gruntu. Jako zalania nie traktuje się również zastoisk wodnych, utrzymujących się corocznie w terenach podmokłych o wysokim poziomie wody gruntowej przez dłuższe okresy czasu niezależnie od nasilenia opadów atmosferycznych.

2) **huragan** - oznaczają szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/s, którego działanie wyrządza masowe szkody, pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu;

3) **piorun** - oznaczają szkody będące następstwem wyładowania atmosferycznego pozostawiającego bezsporne ślady tego zdarzenia, potwierdzonego dokumentem z Policji lub Straży Pożarnej lub Powiatowego Inspektora Weterynarii w przypadku zwierząt gospodarskich, jeżeli zdarzenie miało miejsce poza budynkiem inwentarskim;

4) **suszę** - oznaczają szkody spowodowane wystąpieniem, w dowolnym sześciodekadowym okresie od dnia 21 marca do dnia 30 września, spadku klimatycznego bilansu wodnego poniżej wartości określonej dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb; a zatem szkody powstałe w wyniku suszy można szacować wyłącznie wówczas gdy na danym terenie zgodnie z KBW wystąpiła susza;

5) **ujemne skutki przezimowania** - oznaczają szkody spowodowane wymarznąciem, wymoknięciem, wyprzieniem, wysmaleniem lub wysadzeniem roślin, w okresie od dnia 1 grudnia do dnia 30 kwietnia, polegające na całkowitym lub częściowym zniszczeniu roślin lub całkowitej utracie plonu lub jego części;

6) **przymrozki wiosenne** - oznaczają szkody spowodowane przez obniżenie się temperatury poniżej 0°C, w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 30 czerwca, polegające na całkowitym lub częściowym zniszczeniu roślin lub całkowitej utracie plonu lub jego części;

7) **deszcz nawalny** - oznaczają szkody powstałe wskutek deszczu o współczynniku wydajności co najmniej 4; w przypadku braku możliwości ustalenia tego współczynnika bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ich powstania, świadczące wyraźnie o działaniach deszczu nawalnego;

8) **obsunięcie się ziemi** - oznaczają szkody spowodowane przez zapadanie się ziemi oraz usuwanie się ziemi, z tym że za szkody spowodowane przez:

a) zapadanie się ziemi - uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych wolnych przestrzeni w gruncie;

b) usuwanie się ziemi - uważa się szkody powstałe wskutek ruchów ziemi na stokach;

9) **grad** - oznaczają szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego składającego się z bryłek lodu;

10) **lawinę** - oznaczają szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania ze zboczy górskich lub podgórskich mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota.

Warunkiem oszacowania przez Komisję powołaną przez Wojewodę szkód spowodowanych przez grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę lub suszę w środku trwałym jest złożenie wniosku o oszacowanie szkód zawierającego podpisaną przez składającego wniosek zgodę na przetwarzanie podanych danych osobowych, które są niezbędne do przeprowadzenia oszacowania szkód.

Ponadto producent rolny składając wniosek o oszacowanie szkód zobowiązany jest do określenia na piśmie czy wnioskował albo będzie wnioskował w roku bieżącym o oszacowanie szkód w uprawach rolnych spowodowanych wystąpieniem suszy.

Podanie nieprawidłowych danych we wniosku przez producenta rolnego i ujęcie w protokole takich danych może wiązać się z wydłużeniem terminu otrzymania przez producenta rolnego protokołu, a w konsekwencji z utrudnieniami w uzyskaniu pomocy.

I. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Wojewoda powołuje Komisje do szacowania szkód powstałych w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej w wyniku wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Przy czym rozporządzenie nie określa liczby komisji, które mogą zostać powołane na terenie jednej gminy, o tym decyduje Wojewoda. Protokół oszacowania szkód sporządza się wyłącznie na formularzu udostępnionym na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Średnia roczna produkcja rolna jest ustalana na podstawie danych rachunkowych lub dokumentów potwierdzających wielkość prowadzonej produkcji rolnej w danym gospodarstwie lub dziale specjalnym produkcji rolnej. Jednocześnie w przypadku gdy dane rachunkowe oraz inna ewidencja lub dokumenty będące w posiadaniu producenta rolnego nie obejmują wszystkich zdarzeń prowadzonej produkcji w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej (z wyłączeniem koni i ryb lub innych zwierząt hodowanych w gospodarstwie rolnym, nie znajdujących się na liście rozwijanej kol. 2 załącznika 2 „Szkody w produkcji zwierzęcej towarowej”) w całym gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej i nie pozwalają na dokonanie

wszystkich wyliczeń w protokole wówczas należy dokonać wyliczeń na podstawie danych Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowego Instytutu Badawczego, dla danego regionu FADN, zamieszczonych w formularzu protokołu szacowania szkód powstałych w wyniku wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, znajdującym się na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rozwoju wsi w zakładce „Niekorzystne zjawiska atmosferyczne - pomoc” pt. „Wzór protokołu szacowania szkód z danymi do stosowania w 2023 r. – NZA”. Natomiast w przypadku, gdy producent rolny posiada własne kompletne dane w zakresie produkcji roślinnej oraz zwierzęcej należy wybrać „Wzór protokołu szacowania szkód bez danych do stosowania w 2023 r. - NZA”.

W przypadku prowadzenia produkcji zwierząt hodowanych w gospodarstwie rolnym, nie znajdujących się na liście rozwijanej kol. 2 załącznika 2 „Szkody w produkcji zwierzęcej towarowej” producent jest zobowiązany przedstawić własne dane w zakresie tej produkcji pozwalające na sporządzenie protokołu.

Analogicznie, producent rolny jest zobowiązany przedstawić własne dane w zakresie hodowli ryb.

Ww. wzory protokołu są plikami programu Excel 2013.

Na początku protokołu zostały zamieszczone pozycje, do wyboru, określające czy dany protokół dotyczy całego gospodarstwa, czy jest on sporządzony z części gospodarstwa.

W formularzu protokołu region FADN w jakim znajduje się dane gospodarstwo rolne lub dział specjalny produkcji rolnej wybiera się z listy rozwijanej zgodnie z przyporządkowaniem danego województwa do odpowiedniego regionu FADN oznaczonego przypisaną mu literą zgodnie z tabelą 1.

Tabela 1. Podział województw na regiony FADN.

Region FADN			
A	B	C	D
lubuskie	dolnośląskie	lubelskie	małopolskie
pomorskie	kujawsko-pomorskie	łódzkie	podkarpackie
warmińsko-mazurskie	opolskie	mazowieckie	śląskie
zachodniopomorskie	wielkopolskie	podlaskie	świętokrzyskie

W formularzu protokołu w wersji pt. „Wzór protokołu szacowania szkód z danymi do stosowania w 2023 r. - NZA ” po określeniu na pierwszej stronie protokołu regionu FADN w jakim znajduje się lustrwane gospodarstwo dane w produkcji roślinnej (załącznik 1) w zakresie „średni plon z 1 ha uprawy” oraz „średnia cena”, a także dane w produkcji zwierzęcej (załącznik 2) w zakresie „średnia roczna produkcja od 1 szt. zwierzęcia” (w przypadku miodu pszczelego i pozostałych produktów pszczelarskich od 1 rodziny pszczelej) oraz „średnia cena” wczytują się automatycznie po wyborze z listy rozwijanej uprawy/grupy upraw lub zwierząt/grupy zwierząt. Natomiast we „Wzorze protokołu szacowania szkód bez danych do stosowania w 2023 r. - NZA” po wyborze danej uprawy/grupy roślin lub zwierząt/grupy zwierząt należy uzupełnić te kolumny na podstawie danych producenta rolnego.

Ustalenia wysokości szkody dokonuje poprzez lustrację na miejscu komisja powołana przez wojewodę, właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód:

- 1) ciągu 2 miesięcy od dnia zgłoszenia przez producenta rolnego powstania tych szkód, tj.:
 - a) od wschodów do czasu zbioru plonu głównego danej uprawy albo jej likwidacji, albo
 - b) nie później niż w terminie do 3 miesięcy od wystąpienia gradu, deszczu nawalnego, huraganu, pioruna, obsunięcia się ziemi lub lawiny - w przypadku szkód w środku trwałym, albo
 - c) nie później niż w terminie do 12 miesięcy od ustąpienia wody umożliwiającego komisji rozpoczęcie szacowania szkód - w przypadku szacowania szkód spowodowanych przez powódź w budynkach;
- 2) dwukrotnie, w przypadku szkód spowodowanych przez ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź lub grad w drzewach owocowych (dotyczy wyłącznie drzew owocowych jako środka trwałego natomiast nie dotyczy szkód w owocach tj. plonie):
 - a) po raz pierwszy - w terminie do 2 miesięcy od dnia powstania tych szkód,
 - b) po raz drugi - nie później niż w terminie do 12 miesięcy od dnia powstania tych szkód.

W pierwszym etapie szacowania szkód w drzewach owocowych sporządza się protokół w formie notatki zawierający dane niezbędne przy powtórnym szacowaniu szkód. Komisja dokonując szacowania po raz drugi sporządza protokół z oszacowania szkód.

Komisja jest zobowiązana w terminie 30 dni od oszacowania szkód złożyć wojewodzie właściwemu ze względu na miejsce wystąpienia tych szkód protokół oszacowania szkód. Natomiast w przypadku protokołów zbiorczych w terminie 45 dni.

W przypadku, gdy producent rolny deklaruje w danym roku składanie wniosku o oszacowanie szkód w uprawach rolnych spowodowanych wystąpieniem suszy Komisja składa protokół oszacowania szkód wojewodzie właściwemu ze względu na miejsce powstania tych szkód niezwłocznie po otrzymaniu od wojewody, który powołał tę komisję, informacji o wysokości szkód spowodowanych przez suszę w uprawach rolnych, nie później niż do dnia 15 listopada danego roku.

Komisja powinna oszacować wszystkie szkody powstałe w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, które wystąpiły w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej (tj. w uprawach, zwierzętach i w środkach trwałych), gdyż za podstawę określenia zakresu i wysokości szkód w produkcji rolnej przyjmuje się całość produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym tj. zarówno w produkcji roślinnej jak i w zwierzęcej, niezależnie od tego czy szkody wystąpiły wyłącznie w uprawach, czy wyłącznie w produkcji zwierzęcej, a w szczególności:

1) w przypadku szacowania szkód w uprawach rolnych:

- a) powierzchnię pola uprawowego¹, na której uprawy zostały uszkodzone lub zniszczone,
- b) rodzaj uprawy w plonie głównym, z uwzględnieniem właściwej fazy rozwoju roślin pozwalającej na oszacowanie szkód,
- c) wielkość produkcji z poszczególnych upraw, o których mowa w pkt b), w roku w którym wystąpiły szkody, wyliczone na podstawie średnich plonów poszczególnych upraw w danym gospodarstwie², a w przypadku braku takich danych na podstawie danych dla danego regionu FADN³,
- d) określony w procentach poziom szkód w uprawach rolnych,
- e) średnie ceny sprzedaży poszczególnych produktów rolnych w danym roku otrzymane przez producenta rolnego⁴, a w przypadku braku danych na podstawie danych dla danego regionu FADN⁵,

¹Pole uprawowy – to zwarty obszar, na którym znajduje się uprawa danej rośliny.

^{2,4} Na podstawie danych rachunkowych, innej ewidencji lub dokumentów będących w posiadaniu producenta rolnego, które potwierdzają uzyskiwanie plonów i cen dla całej produkcji w danym gospodarstwie oraz kosztów poniesionych i nieponiesionych w związku z wystąpieniem szkód i niezbięcia plonów jeśli takie wystąpiły.

^{3,5} Dane Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowego Instytutu Badawczego, zamieszczonych w protokole szacowania szkód z danymi do stosowania w 2023 r. - niekorzystne zjawiska atmosferyczne znajdującym się na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.

f) wysokość szkód powinna być wykazana według obniżenia dochodu⁶.

Dla potrzeb protokołu oszacowania szkód spowodowanych niekorzystnym zjawiskiem atmosferycznym w załączniku 1 dotyczącym produkcji roślinnej, każde pole uprawowe danej rośliny, w której wystąpiły szkody należy wpisać jako oddzielną pozycję. Łączyć można pola uprawowe danej rośliny jeżeli % szkód powstałych w wyniku danego zjawiska atmosferycznego jest taki sam. Jako jedną pozycję należy wpisać sumę wszystkich pól uprawowych danej rośliny, które nie uległy uszkodzeniu w wyniku wystąpienia danego niekorzystnego zjawiska atmosferycznego. Nazwy upraw powinny być zgodne z wykazem danych dla regionów FADN.

- 2) w przypadku szacowania szkód w środkach trwałych – wysokość szkód nie może być wyższa niż wartość kosztów napraw lub różnicy pomiędzy wartością aktywów bezpośrednio przed wystąpieniem niekorzystnego zjawiska atmosferycznego i bezpośrednio po jego wystąpieniu, przy czym minimalny poziom strat w odniesieniu do pojedynczego środka trwałego musi być wyższy od kwoty 3 350 zł;
- 3) w przypadku szacowania szkód w sadzie, lub innej plantacji roślin wieloletnich, których okres użytkowania jest dłuższy niż 5 lat jako szkód w środkach trwałych uwzględnia się wartość bieżącą roślin (tj. w zależności od wieku, gęstości nasadzeń szt./ha oraz podkładki) oraz współczynnik oceny bonitacyjnej wartości bieżącej (bez utraconych korzyści); do wykorzystania na stronie internetowej MRiRW - pomoc opracowanie Krzysztofa Zmarlickiego - Określanie wartości plantacji kultur wieloletnich udostępnione nieodpłatnie przez Polską Federację Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych. Uwzględniając obowiązujące przepisy jako szkody w środkach trwałych nie mogą być szacowane szkody w uprawach truskawek, plantacjach choinek, roślin na cele energetyczne oraz roślin ozdobnych;
- 4) w przypadku szacowania szkód w szkółkach dla celów ubiegania się o pomoc na odtworzenie środków trwałych - mogą być szacowane wyłącznie szkody w roślinach mącznych i sadach zraźnikowych, których okres użytkowania jest dłuższy niż 5 lat.

⁶ Kwota obniżenia dochodu stanowi sumę różnicy pomiędzy kwotą wynikającą z iloczynu średniego rocznego plonu lub średniej rocznej liczby zwierząt z okresu ostatnich trzech lat poprzedzających rok wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego (lub średniego rocznego plonu lub średniej liczby zwierząt z okresu trzech lat w ramach ostatnich pięciu lat, z wyłączeniem wartości najniższej i najwyższej) i otrzymanej średniej ceny sprzedaży w tym okresie a kwotą wynikającą z iloczynu plonu uzyskanego lub przewidywanego do uzyskania po uwzględnieniu szkód w roku, w którym wystąpiło niekorzystne zjawisko atmosferyczne lub liczby zwierząt i średniej ceny sprzedaży lub prognozowanej ceny sprzedaży, oraz różnicy pomiędzy kosztami poniesionymi a kosztami nieponiesionymi z powodu niezbięcia plonów w wyniku wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego.

Kredyty na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej są udzielane bezpośrednio po wystąpieniu szkód spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi, tj. w najbliższym cyklu produkcyjnym i nie później niż 12 miesięcy od daty sporządzenia protokołu oszacowania szkód przez komisję powołaną przez wojewodę.

Warunkiem ubiegania się o kredyt na odtworzenie środków trwałych jest jednocześnie poniesienie szkód powyżej 30% w produkcji rolnej.

II. W przypadku szkód w uprawach spowodowanych przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne w terminie do 20 maja wymagających zaorania lub ponownego obsiewu, poziom szkód w uprawach ustala się uwzględniając szacunki strat określone przez komisję, jednak nie wyżej niż 50% plonu (w tym przypadku do wyliczenia wysokości szkód nie uwzględnia się plonów roślin które zostały zasiane po zlikwidowanych uprawach). Powyższa zasada nie dotyczy szkód w owocach.

Szacując poziom szkód w łąkach należy wziąć pod uwagę okres wystąpienia zjawiska oraz ilość pokosów i termin ich przeprowadzenia. Szacując straty, maksymalny poziom ustala się dla:

łąk dwukośnych:

I pokos na poziomie 60%

II pokos na poziomie 40%

łąk trójkośnych:

I pokos 50%

II pokos 30%

III pokos 20%

Szacując straty w pastwiskach należy wziąć pod uwagę strukturę plonów zielonki pastwiskowej w okresie wegetacji, przyjmując, że:

I rotacja (maj, czerwiec) - 50%

II rotacja (lipiec, sierpień) - 30 %

III rotacja (wrzesień, październik) - 20%.

Szacowaniu szkód podlega wyłącznie uprawa wikliny na cele plecionkarskie.

W razie kilkakrotnego uszkodzenia tej samej uprawy, wysokość każdej następnej szkody ustala się z uwzględnieniem wysokości poprzednio ustalonych szkód w skali całego gospodarstwa rolnego w odniesieniu do średniej rocznej produkcji rolnej w gospodarstwie

rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej z trzech lat poprzedzających rok, w którym wystąpiły szkody, albo z trzech lat w okresie pięcioletnim, z pominięciem roku o najwyższej i najniższej wielkości produkcji. W takim przypadku w kolejnym protokole wysokość szkód powinna zostać pomniejszona o szkody wykazane w poprzednich protokołach w odniesieniu do tej samej uprawy rolnej. Jeżeli w poprzednim protokole oszacowane przez komisje szkody były niższe niż 30%, komisja w kolejnym protokole może podać łączną wartość i poziom szkód w skali gospodarstwa w odniesieniu do niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, dla których Komisja dokonuje oszacowania. W tym przypadku w protokole powinny być także wyodrębnione wartości szkód i ich poziom w skali gospodarstwa z wyodrębnieniem dla każdego niekorzystnego zjawiska. **Zgodnie z obowiązującymi przepisami nie ma możliwości sporządzenia łącznego protokołu oszacowania szkód obejmującego szkody powstałe w uprawach w wyniku suszy.**

Niekorzystnym zjawiskiem atmosferycznym musi być dotknięty pewien obszar, na którym znajdują się poszkodowane gospodarstwa, w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego ich funkcjonowania, z wyjątkiem szkód powstałych w wyniku pioruna.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami do wyliczania szkód w produkcji rolnej przyjmujemy uprawy uprawiane w danym roku w plonie głównym.

Wysiane jesienią oziminy będą stanowiły plon główny w roku następnym, a szacowanie szkód dotyczy utraconych dochodów w danym roku. A zatem w roku wsiania oziminy nie ma możliwości oszacowania szkód w odniesieniu do produkcji, która będzie do uzyskania w roku następnym. Poza tym termin wystąpienia szkód w roku wysiania ozimin umożliwia ponowne zasiewy upraw które mogą być uprawiane w plonie głównym.

W przypadku szkód w oziminach w roku ich wysiewu Komisje powinny sporządzić protokół oszacowania szkód, gdzie w produkcji roślinnej zostaną wpisane tegoroczne uprawy zgodnie z wnioskiem o płatności w ramach wsparcia bezpośredniego ze szkodami na poziomie 0%, chyba że oprócz szkód w oziminach na skutek wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych powstały również szkody w innych uprawach. Jednocześnie w kolumnie koszty poniesione z tytułu niezbięcia plonów należy wpisać koszty zasiewu ozimin, pomniejszone o koszty przygotowania gleby pod te oziminy. Koszty powinny być wyliczone w odniesieniu do powierzchni upraw ozimych wymagających ponownego obsiania. Natomiast na końcu protokołu komisja powinna wpisać odrębnie ww. powierzchnię upraw ozimych.

W sytuacji, gdy w miejsce zniszczonych ozimin zostały wsiane uprawy jare uprawiane w plonie głównym, to uprawy te podlegają szacowaniu jak wszystkie uprawy w plonie głównym (tj. do 100%).

III. W przypadku szacowania szkód w zwierzętach gospodarskich za podstawę określenia zakresu i wysokości szkody przyjmuje się:

- 1) spadek produkcji spowodowany padnięciem zwierząt w wyniku wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego,
- 2) ceny uzyskiwane przez producenta rolnego a w przypadku ich braku średnie ceny dla danego regionu FADN².

We „Wzorze protokołu szacowania szkód z danymi do stosowania w 2023 r. - NZA” w przypadku prowadzenia produkcji *zwierząt hodowanych w gospodarstwie rolnym, nie znajdujących się na liście rozwijanej kol. 2 załącznika 2 „Szkody w produkcji zwierzęcej towarowej”* należy wybrać pozycję z listy rozwijanej w 22, 23 lub 24 wierszu tabeli załącznika 2, a następnie uzupełnić danymi producenta rolnego.

Takie działanie pozwoli na uwzględnienie zwierząt hodowanych w gospodarstwie rolnym przy wyliczeniu wartości w kol. 9 załącznika 1 „Szkody w produkcji roślinnej”, gdzie określana jest wysokość szkód w uprawach uwzględnianych w produkcji zwierzęcej.

Analogicznie należy postąpić w przypadku wypełniania „Wzoru protokołu szacowania szkód bez danych do stosowania w 2023 r. - NZA”.

W przypadku szacowania szkód w produkcji roślinnej w zakresie: rośliny pastewne objętościowe na gruntach ornych, okopowe pastewne na pasze, buraki pastewne na pasze, brukiew pastewna na pasze, marchew pastewna na pasze, dynia pastewna na pasze, pozostałe okopowe pastewne na pasze, kukurydza pastewna na zielonkę, zboża na zielonkę i mieszanki zbóż z innymi roślinami na zielonkę, trawy w uprawie polowej na zielonkę, strączkowe na zielonkę, motylkowe drobnonasienne na zielonkę, mieszanki motylkowych z trawami, pozostałe polowe uprawy pastewne na zielonkę, rośliny pastewne objętościowe z użytków zielonych (uprawa lub zielonka), rośliny pastewne objętościowe z łąk – zielonka, rośliny pastewne objętościowe z pastwisk, rośliny pastewne objętościowe z pastwisk pielęgnowanych, rośliny pastewne objętościowe z pastwisk niepielęgnowanych, kukurydza (sucha i wilgotna) na ziarno, proso na ziarno, strączkowe pastewne na nasiona suche, groch pastewny (peluszka) na nasiona suche, pozostałe strączkowe pastewne na nasiona suche, mieszanki strączkowych z innymi roślinami jare na nasiona suche, mieszanki strączkowych z innymi roślinami ozime na nasiona suche. w przypadku prowadzenia produkcji zwierzęcej w zakresie: byki do opasu, wolce 2-letnie i starsze, jałówki do opasu 2-letnie i starsze, byczki od 1 do 2 lat, jałówki od 1 do 2 lat, owce 1 roczne i starsze, mleko krowie, mleko owcze, mleko kozie, kozy 1 roczne i starsze, konie, tuczniki o wadze 50 kg i więcej, warchlaki do tuczu o wadze od 20 do 50 kg w kolumnie 9 tabeli „Szkody w produkcji roślinnej” należy wprowadzić wartości zgodnie z podanym algorytmem dla ww. upraw. Jednocześnie należy zauważyć, że jeżeli wartość sumy kolumny 9 tabeli załącznik 1 jest większa od wartości sumy średniej

rocznej produkcji zwierzęcej, tj. kolumny 6 tabeli załącznika 2 jej wartość przyjmuje wysokość sumy średniej rocznej produkcji zwierzęcej.

W załączniku 2 „Szkody w produkcji zwierzęcej towarowej (bez ryb)” wartości pomiędzy kolumną 3 i 7 mogą różnić się wyłącznie o liczbę zwierząt padłych w wyniku wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego.

W załączniku 4a „Szkody w środkach trwałych innych niż uprawy trwałe” wypisujemy jedynie te środki trwałe, które uległy uszkodzeniu, zniszczeniu lub padnięciu (w przypadku zwierząt), w wyniku wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Jeśli istnieje potrzeba przedstawienia szerszego opisu szkody do pozycji przedstawionych w tabeli, można go sporządzić na dodatkowej stronie i załączyć do protokołu.

IV. Komisja powołana przez Wojewodę, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, powinna składać się co najmniej z 3 osób, w tym 1 przedstawiciela ośrodka doradztwa rolniczego oraz przedstawiciela izby rolniczej, mających wykształcenie wyższe albo średnie w zakresie rolnictwa, ekonomiki rolnictwa lub rybactwa albo co najmniej pięcioletni staż w prowadzeniu gospodarstwa rolnego potwierdzony przez sołtysa, z tym że w przypadku szacowania szkód w budynkach lub budowlach służących do prowadzenia działalności rolniczej co najmniej 1 osoba wchodząca w skład komisji powinna mieć wykształcenie lub doświadczenie zawodowe w zakresie budownictwa.

Ponadto Wojewoda zapewnia aby skład komisji szacujących szkody powstałe w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych był w pełnym składzie oraz zgodny z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Protokół oszacowania szkód zgodnie z obowiązującymi przepisami musi zostać podpisany przez wszystkich członków Komisji szacujących szkody.

V. Komisja jest zobowiązana sporządzić protokół z oszacowania wszystkich szkód powstałych w wyniku wystąpienia niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, które wystąpiły w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej (tj. w uprawach, zwierzętach i środkach trwałych) w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden dla wojewody drugi dla producenta rolnego. Komisja może sporządzić dla własnych potrzeb kserokopię protokołu. Powyższy protokół zawiera między innymi:

- 1) imiona i nazwiska członków komisji;
- 2) datę oszacowania szkód;
- 3) imię i nazwisko, adres i miejsce zamieszkania albo nazwę, adres i siedzibę producenta rolnego, albo adres i miejsce położenia gospodarstwa rolnego lub prowadzenia działu specjalnego produkcji rolnej oraz numer identyfikacyjny producenta rolnego nadawany w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności - jeżeli został nadany;
- 4) informację o powierzchni gospodarstwa rolnego, w tym powierzchni upraw rolnych w dniu wystąpienia szkód (zgodnie z wnioskiem złożonym do biura powiatowego ARiMR o płatności w ramach wsparcia bezpośredniego - jeśli taki wniosek został złożony, wymóg zgodności powierzchni upraw nie ma zastosowania w przypadku szkód w uprawach ozimych spowodowanych przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne w terminie do 20 maja wymagających zaorania). Jeśli we wniosku o płatności bezpośrednie w 2023 r. zostanie zadeklarowany ugor z uprawą, co oznacza, że na tych gruntach prowadzona produkcja, tj. uprawa inna niż uprawa ozima lub wieloletnia (w tym wypas, zbiór), taką uprawę należy poddać oszacowaniu i wpisać ją w protokole jak inne uprawy z których uzyskiwana jest produkcja rolna;
- 5) informacje o zakresie i wysokości szkód w uprawach, zwierzętach gospodarskich, rybach lub środkach trwałych;
- 6) informację o kwotach uzyskanego odszkodowania z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych, zwierząt gospodarskich, ryb lub środków trwałych;
- 7) informację o średniej rocznej produkcji rolnej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej:
 - a) z trzech lat poprzedzających rok, w którym wystąpiły szkody, albo
 - b) z trzech lat w okresie pięcioletnim poprzedzającym rok, w którym wystąpiły szkody, z pominięciem roku o najwyższej i najniższej wielkości produkcji;
- 8) informację o kwocie obniżenia dochodu,;
- 9) informacje o kosztach poniesionych z tytułu niezebrania plonów w wyniku wystąpienia szkód np. koszty związane z zakupem sadzonek truskawek lub innych roślin o okresie użytkowania 2-5 lat oraz pasz, o ile ten zakup wynika z ujemnego bilansu paszowego w gospodarstwie rolnym spowodowanego szkodami powstałymi w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, ilość nabytych pasz nie może przekroczyć ilości pasz nie wyprodukowanych w gospodarstwie, w związku z wystąpieniem niekorzystnego zjawiska

atmosferycznego, wnikające z danych rachunkowych, innej ewidencji lub dokumentów będących w posiadaniu producenta rolnego;

- 10) informacje o kosztach nieponiesionych z tytułu niezebrania plonów w wyniku wystąpienia szkód według danych producenta rolnego w przypadku określenia wielkości produkcji na podstawie danych rolnika, a w przypadku braku ich na podstawie danych zamieszczonych na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, uwzględnianych w przypadku gdy powstały szkody w danej uprawie w wysokości co najmniej 70%;
- 11) datę wystąpienia szkód;
- 12) datę zgłoszenia przez producenta rolnego wystąpienia szkód;
- 13) czytelne podpisy członków komisji oraz producenta rolnego, w przypadku gdy producent rolny odmawia podpisania wniosku, protokół powinien zostać podpisany przez członków komisji, natomiast w polu uwagi powinno zostać odnotowane, że producent rolny odmówił podpisania protokołu. .

Uzupełniając w protokole datę wystąpienia szkód należy pamiętać o prawidłowym określeniu powierzchni upraw rolnych w dniu wystąpienia szkód (z wyłączeniem wieloletnich użytków zielonych (UZ)). Na potrzeby protokołu uprawy, które należy uwzględnić jako „wieloletnie użytki zielone” na liście rozwijanej zostały oznaczone symbolem (UZ). Uwzględniając powyższe jeżeli jako data wystąpienia szkód został wskazany 1.04. danego roku to w pozycji powierzchnia upraw w dniu wystąpienia szkód może obejmować wyłącznie te uprawy, które tego dnia były na polu (nie może uwzględniać upraw jarych, które jeszcze nie zostały wysiane). Dane te są niezbędne przy udzielaniu pomocy do określenia czy został spełniony warunek ubezpieczenia co najmniej 50% powierzchni upraw w gospodarstwie rolnym. A zatem bardzo ważne jest prawidłowe wskazanie zarówno daty wystąpienia szkód jak i powierzchni upraw w tym dniu, gdyż w konsekwencji rzutuje to na wielkość pomocy jaka może zostać udzielona danemu beneficjentowi.

Do protokołu może zostać dołączona dokumentacja fotograficzna szkód potwierdzająca ich zakres.

W formularzu protokołu w miejscach, w których zostało wskazane „właściwe zaznacz – „☒” komórki z symbolem „☒” są w formacie pozwalającym skorzystać z funkcji przekopiowania danego symbolu w miejsce, które chcemy zaznaczyć.

Załączniki stanowią integralną część protokołu, przy czym do protokołu należy dołączyć tylko załączniki z wyliczeniami komisji dotyczącymi prowadzonej produkcji i oszacowania szkód. Załączników, które nie są wypełnione z uwagi na charakter prowadzonej przez producenta rolnej produkcji czy charakteru szkód - nie należy dołączać.

W protokole pozycja całkowita powierzchnia upraw w gospodarstwie rolnym powinna być zgodna z wnioskiem o płatności w ramach wsparcia bezpośredniego, który jest składany dla całego gospodarstwa rolnego, o ile został złożony, oraz z załącznikiem 1 do protokołu. Powierzchnia upraw nie obejmuje m.in. ugorów, odlogów, czy nieużytków. Następnie należy podać wchodzące w całkowitą powierzchnię upraw powierzchnię upraw z wyłączeniem wieloletnich użytków zielonych, powierzchnię upraw dotkniętą zjawiskiem w momencie wystąpienia danego niekorzystnego zjawiska atmosferycznego, a także powierzchnię upraw, w których wystąpiły szkody co najmniej w 70%.

Przy czym należy zauważyć, iż powierzchnia upraw rolnych w dniu wystąpienia szkód nie musi być tożsamą z powierzchnią z wniosku o płatności, gdyż w dniu wystąpienia szkód część upraw może być już zebrana z pola lub jeszcze nie zasiana. Prawidłowe podanie tej wielkości rzutuje na wielkość pomocy jaka może zostać udzielona danemu beneficjentowi.

Wszystkie powyższe wielkości rozpatrywane są w kontekście całego gospodarstwa rolnego, bez względu na to jaka jego część znajduje się na terenie gminy w której wystąpiły szkody w uprawach rolnych dotkniętych zjawiskiem, a jaka część jest położona na terenie innej gminy czy innego województwa.

Szkody powstałe w wyniku wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego należy szacować w skali całego gospodarstwa rolnego. W przypadku, gdy gospodarstwo rolne lub dział specjalny produkcji rolnej prowadzony jest na obszarze co najmniej dwóch województw protokół jest sporządzony przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód. Następnie protokół zbiorczy sporządza komisja powołana przez wojewodę właściwego ze względu na położenie największej części gospodarstwa lub obszaru na którym prowadzony jest dział specjalny produkcji rolnej, na podstawie protokołów przedłożonych przez producenta rolnego w terminie umożliwiającym komisji przekazanie wojewodzie protokołu zbiorczego w terminie 45 dni od oszacowania szkód.